

Accountantsverslag

Gemeente Woensdrecht

Boekjaar 2022

Aan de Gemeenteraad van de
Gemeente Woensdrecht
Postbus 24
4630 AA Hoogeheide

ONDERWERP:

Accountantsverslag 2022

KENMERK:

2306-15788

Geachte leden van de gemeenteraad,

In overeenstemming met de opdracht tot de controle van de jaarrekening 2022 van gemeente Woensdrecht, zoals overeengekomen in onze opdrachtbevestiging d.d. 13 juli 2022, bieden wij u hierbij het accountantsverslag aan.

Het accountantsverslag bevat bevindingen en conclusies die naar aanleiding van onze werkzaamheden naar voren zijn gekomen. De bevindingen in dit verslag zijn besproken met de portefeuillehouder financiën en een afvaardiging van de ambtelijke organisatie.

Bij de jaarrekening over boekjaar 2022 zijn wij voornemens een goedkeurende controleverklaring te verstrekken ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid. De bevindingen in dit verslag doen dan ook geen afbreuk aan ons oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zijn graag bereid de inhoud van deze rapportage nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,
Baker Tilly (Netherlands) N.V.

Was getekend
drs. A.R.M. Peelen RA
Partner Audit

Inhoudsopgave

Bestuurlijke
samenvatting

Opdracht, scope
en uitkomsten

Belangrijkste
bevindingen

Financiële
positie

Bevindingen
interne
beheersing

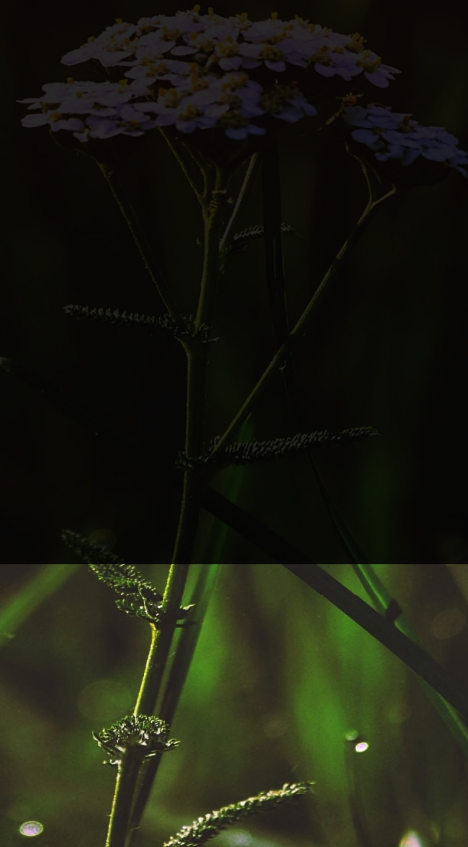
Overige
onderwerpen

Bijlagen

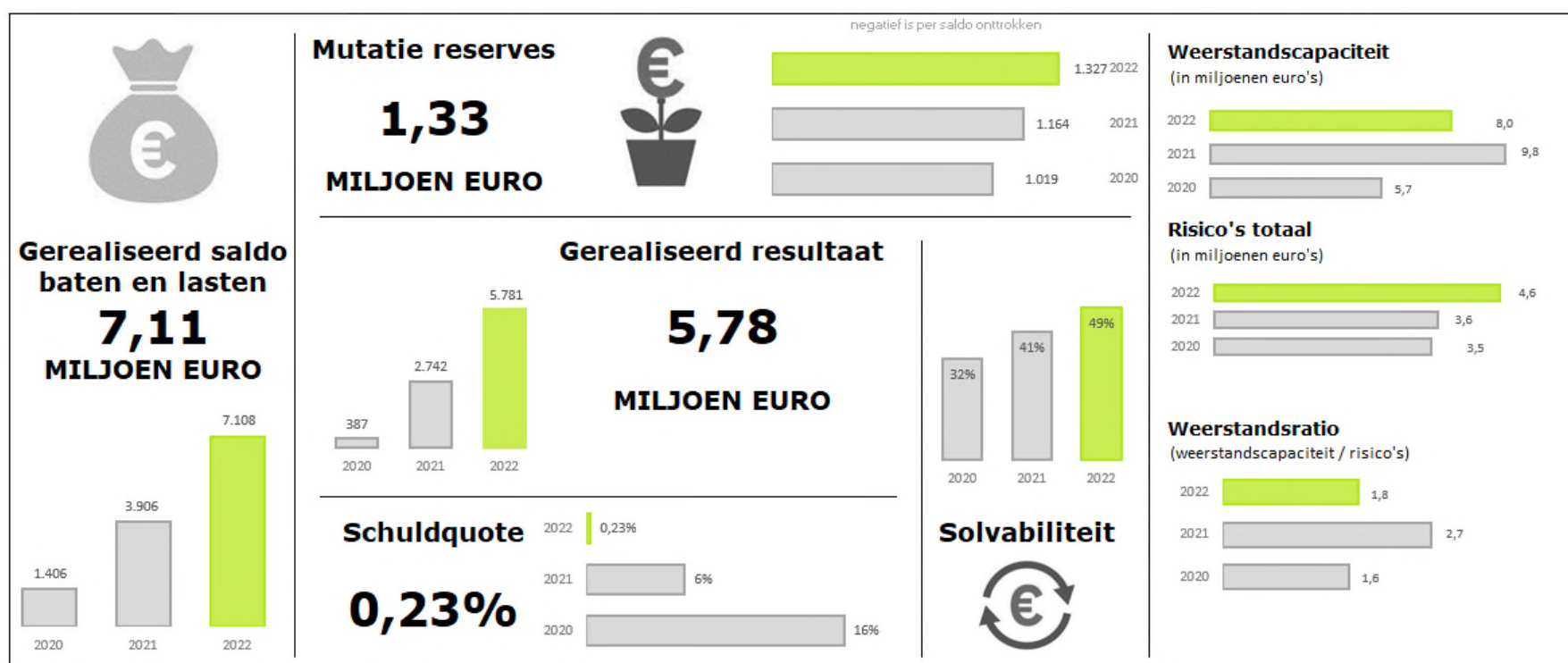

Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijke samenvatting

Financiële kengetallen en signaleringwaarden

1. Bestuurlijke samenvatting

Wij zijn voornemens bij de jaarrekening 2022 een goedkeurende verklaring te verstrekken voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid.

Het jaarverslag is cf. NV COS 720 verenigbaar met de jaarrekening en voldoet aan de laatste actuele voorschriften.

Het Besluit Begroting en Verantwoording is in alle opzichten nageleefd in 2022.

Uit onze controle met betrekking tot ons oordeel ten aanzien van de getrouwheid blijken enkele ongecorrigeerde fouten/onzeakerheden, welke zowel individueel als cumulatief onder de goedkeuringstolerantie blijven voor getrouwheid en rechtmatigheid. Wel hebben wij ten aanzien van de financiële rechtmatigheidscontrole bevindingen die wij, op basis van de rapporteringstolerantie, aan u moeten rapporteren. Deze bevindingen zijn opgenomen in de bijlage.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldiging over 2022 in overeenstemming is met de Wet normering topinkomens (WNT) en dat de jaarrekening 2022 van de gemeente Woensdrecht voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

1. Bestuurlijke samenvatting

1 januari 2023 is het boekjaar gestart waarop de gemeente voor het eerst dient te rapporteren in het kader van de Rechtmatigheidsverantwoording. Wij constateren dat de gemeente Woensdrecht hierin stappen heeft gezet om voldoende voorbereidingen te treffen.

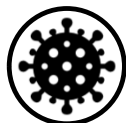
Inzake de kosten jeugdwet en de Wmo nieuwe taken steunt de gemeente (deels) op productieverantwoordingen van zorgaanbieders die zijn voorzien van een controleverklaring. Op basis van de uitgevoerde werkzaamheden en de ontvangen controleverklaringen resteert inzake de kosten Jeugdwet en WMO een onzekerheid van € 949.000 ten aanzien van de prestatielevering. Deze onzekerheid is lager dan de goedkeuringstolerantie voor onzekerheden.

Het boekjaar 2022 sluit met een financieel resultaat van € 7,1 miljoen (voordelig). De totale vermogenspositie van de gemeente Woensdrecht bedraagt € 25,9 miljoen (2021: € 20,2 miljoen) met een solvabiliteitsratio van 48,5% (2021: 40,9%). Het college concludeert in de paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing dat de weerstandscapaciteit toereikend is.

Wij hebben enkele controleverschillen in de verantwoorde informatie in de SiSa-bijlage geconstateerd, welke zijn aangepast in de definitieve verantwoording. Daarnaast merken we op dat ten opzichte van voorgaand jaar het aantal te verantwoorden regelingen wederom is toegenomen. Dit heeft een extra inspanning van zowel de organisatie als van ons gevraagd.

Covid-19 heeft ook voor de jaarrekeningcontrole 2022 nog invloed gehad. Zo werd er in het begin van het boekjaar nog veel op afstand gewerkt en op financieel gebied zijn er nog specifieke transacties (o.a. Tozo-regeling) verantwoord hetgeen aanvullende werkzaamheden met zich heeft meegebracht.

Gevolgen oorlog Oekraïne: Inflatie en energiecrisis heeft voor 2022 een belangrijke invloed op uw gemeente. Zo merkt u dat de lasten in het boekjaar 2022 zijn gestegen hetgeen ook effect heeft op de begroting voor 2023 en verder. Daarnaast heeft de gemeente Woensdrecht ook uitvoering gegeven aan de compensatie van de hoge energiekosten voor bepaalde groepen inwoners van de gemeente. De kosten voor deze regeling worden vergoed door de Rijksoverheid.

Verder heeft de gemeente extra kosten gemaakt ten aanzien van de opvang van Oekraïne. Hiervoor heeft de gemeente vanuit de Rijksoverheid een bijdrage ontvangen voor de noodopvang van vluchtelingen uit Oekraïne.

Opdracht Scope en uitkomsten

Opdracht, scope en uitkomsten

Reikwijdte van de controle

De jaarstukken van uw gemeente bestaan uit:

- het jaarverslag (programmaverantwoording + paragrafen);
- de jaarrekening;
- bijlagen.

Met de opdrachtbevestiging van d.d. 13 juli 2022 heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2022. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in deze opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle geen sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle.

Overzicht toleranties

De materialiteit bij de uitvoering van onze controle is € 620.000. Deze materialiteit sluit aan op het door de gemeenteraad vastgestelde controleprotocol.

Grondslag		Bedrag
Goedkeuringstolerantie fouten	1% lasten inclusief toevoegingen reserves	€ 620.000
Goedkeuringstolerantie onzekerheden	3% lasten inclusief toevoegingen reserves	€ 1.860.000
Rapporteringstolerantie	5% van de goedkeuringstolerantie	€ 31.000

Kernpunten en significante risico's in de controle

Wij hebben voldoende en geschikte controle-informatie verkregen, onder andere met betrekking tot de volgende kernpunten van de controle:

- rechtmatigheid van lasten in het kader van de Europese aanbestedingsregelgeving;
- de verantwoording in het kader van de Wet Normering Topinkomens (WNT);
- waardering van de grondexploitaties;
- het risico dat het management van de gemeente de procesafspraken kan doorbreken, hetgeen een standaard risico is vanuit onze beroepsregels.

Uitkomsten

Bij de jaarrekening 2022 van de gemeente Woensdrecht zijn wij voornemens een goedkeurende controleverklaring te verstrekken voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid. Uit onze controle blijken geen ongecorrigeerde getrouwheidsfouten. Wel zijn er onzekerheden met betrekking tot de prestatielevering van de Zorg in Natura (ZIN) uit hoofde van de WMO en de Jeugdwet. Deze onzekerheden blijven onder de goedkeuringstolerantie voor onzekerheden.

Opdracht, scope en uitkomsten

Fraude risico's en continuïteit

Onze controleverklaring over boekjaar 2022 bevat voor het eerst een verplichte paragraaf over onze werkzaamheden met betrekking tot fraude en een met betrekking tot continuïteit. Dit op basis van de gewijzigde beroepsregels voor accountants (NV-COS 700). Hieronder wordt uiteengezet hoe de accountant bij de controle-aanpak inspeelt op risico's ten aanzien van fraude en continuïteit en worden de uitgevoerde werkzaamheden toegelicht. De mate van detail en de omvang van de rapportage over fraude en continuïteit in de controleverklaring hangen onder meer af van de onderkende risico's, de omvang en aard van de organisatie alsmede de bevindingen naar aanleiding van de werkzaamheden.

Fraude risico's

Wij hebben het volgende frauderisico geïdentificeerd:

- Het risico dat het bestuur van de gemeente de procesafspraken kan doorbreken, hetgeen een standaard risico is vanuit onze beroepsregels.

Uit onze controlewerkzaamheden om dit frauderisico te adresseren hebben wij geen fouten geconstateerd.

Continuïteit

Als onderdeel van de vereisten voor de nieuwe controleverklaring hebben wij ook de continuïteitsveronderstelling getoetst. Wij hebben vastgesteld dat de gemeente Woensdrecht een sluitende meerjarenbegroting heeft. Daarnaast geven de financiële kengetallen inclusief het weerstandsrisico geen reden tot twijfel of de gemeente haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten.

Daarnaast zijn in de afgelopen jaren stabiele, positieve resultaten behaald en wordt dit ook voor de komende perioden verwacht.

Wij kunnen ons daarom ook vinden in de gehanteerde continuïteitsveronderstelling.

Verslaggevingsrichtlijnen

Wij hebben de aanvaardbaarheid van de gehanteerde waarderingsgrondslagen, de consistente toepassing daarvan alsmede de duidelijkheid en volledigheid van de jaarverslaggeving beoordeeld. Uw gemeente heeft gedurende 2022 geen wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van belangrijke verslaggevingsgrondslagen.

Wij concluderen dat de gehanteerde waarderingsgrondslagen aanvaardbaar zijn en dat de toepassing daarvan, samen met de in de jaarrekening opgenomen toelichtingen, een getrouw beeld geeft van de financiële positie van de gemeente.

Managementinzicht en schattingen

Schattingen op basis waarvan sommige jaarrekeningposten worden bepaald, zijn gebaseerd op inzichten van het management en bestuur. Wij hebben de belangrijkste gehanteerde factoren en veronderstellingen beoordeeld op basis waarvan de afzonderlijke oordelen en schattingen zijn gevormd. Wij hebben vastgesteld dat dit aanvaardbaar is in het kader van de jaarrekening als geheel.

Belangrijkste bevindingen

Grondexploitaties

Grondexploitatie

Voor de jaarrekening 2021 was de oorlog in de Oekraïne een zogenoemde 'gebeurtenis na balansdatum'. In de jaarrekening over boekjaar 2022 moet voor het eerst rekening gehouden worden met de effecten hiervan. Zowel de directe als indirecte gevolgen (stijgende energieprijzen en inflatie) kunnen grote gevolgen hebben.

De waardering van de grondexploitaties is gebaseerd op diverse schattingen en aannames. De schattingonzekerheid is door alle externe ontwikkelingen in 2022 fors toegenomen en vormt daarom een significant risico in onze controleaanpak.

De complexiteit in de projectontwikkeling omvat de volgende risico's:

- de vraag naar (betaalbare) woningen is fors hoger dan het aanbod;
- stijgende energie- en grondstofprijzen;
- krapte op de arbeidsmarkt;
- stikstofproblematiek;
- cerduurzamingsopgave;
- stijgende rente;
- macro-economische factoren zijn minder stabiel.

De hogere onzekerheid en volatiliteit in de gehanteerde aannames kan doorwerken in het verwachte eindresultaat en de waardering van uw grondexploitaties.

Deze hogere mate van onzekerheid maakt het belangrijker om een adequate toelichting op te nemen in de jaarrekening.

Wij hebben het proces rondom de totstandkoming van de waardering in opzet en bestaan getoetst en aanvullend gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd.

Wij achten de waardering en de toelichting op de schattingonzekerheden aanvaardbaar en vinden de veronderstellingen redelijk.

Algemeen

De waardering van de grondexploitaties is een risico in onze controleaanpak, vanwege de mate van schattingonzekerheid. Wij hebben het proces rondom de totstandkoming van de waardering in opzet en bestaan getoetst en aanvullend gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd. Wij achten de waardering aanvaardbaar en vinden de veronderstellingen redelijk.

Ten opzichte van 31 december 2021 is de boekwaarde van de post grondexploitatie afgenomen met € 0,2 miljoen. Samenvattend zijn de mutaties als volgt (in € miljoen):

(x € 1.000.000)	2022	2021
Boekwaarde per 1 januari	-1,2	0,3
Mutaties	-0,8	-2,4
Tussentijdse winst/ verliesneming	1,1	0,9
Boekwaarde per 31 december (verwacht)	-1,0	-1,2

Grondexploitaties

Schattingsfactoren

Uw gemeente kent een in omvang beperkte balanspost met betrekking tot onderhanden projecten, dit betreft de voorraden (grondexploitatie). Door de invloed van de parameters (zoals kostenstijgingen, fasering, ontwikkeling verkoopprijzen, rente-effecten), die bepalend zijn voor de in de toekomst te realiseren opbrengsten en daarmee de waardering, hebben wij bij onze controle de grondexploitaties diepgaand gecontroleerd. Om te schatten wat de waarde van een complex is, is een aantal risico's c.q. schattingen van belang. De schattingsfactoren in de waardering van de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot vijf P's:

- **Planning:** is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt?
- **Programmering:** Is er een kritische analyse van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavel appartementen, etc.) in de projecten in relatie tot de huidige marktvraag in de gemeente?
- **Prijs:** Is afgewogen en adequaat onderbouwd welke prijzen kunnen worden gevraagd?
- **Parameters.** Welke ontwikkeling van rente, kostenstijgingen en opbrengstenstijgingen verwacht de gemeente in de komende jaren?
- **Plankosten:** Wat zijn de kosten die gemeente moet maken om een complex te kunnen ontwikkelen?

Het college heeft op grond van de keuzes van de raad de grondexploitatie geactualiseerd en de calculaties opnieuw berekend. Het college heeft beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd en of er mogelijk een verliesvoorziening moet worden getroffen of er tussentijds winst moet worden genomen.

Planning

De planning van de grondexploitaties staat onder druk als gevolg van de stikstofproblematiek. De provincie Noord-Brabant heeft in maart 2023 besloten om geen vergunningen meer te verstrekken voor bouwprojecten die leiden tot extra neerslag van stikstof in Natura-2000 gebieden. De gevolgen voor de gemeente zijn op dit moment nog onzeker, maar kunnen omvangrijk zijn en kunnen vertraging in de bouwprojecten veroorzaken.

Programmering

De programmering van de grondexploitaties wordt actief gemonitord door de gemeente Woensdrecht. De ingerekende programmering ligt in lijn met vorig jaar en is onder andere gebaseerd op interne en externe onderzoeken.

Prijs

De verkoopprijzen voor zowel woningen als bedrijven zijn niet significant gewijzigd. Gedurende 2022 hebben voor zowel woningen verkopen plaatsgevonden, waarbij de ingerekende prijs is gerealiseerd.

Parameters

De parameters zijn nader toegelicht op de volgende pagina.

Plankosten

Wij hebben geconstateerd dat in de grondexploitaties Bergsestraat Sportpark Huijbergen en Noordrand Ossendrecht kosten waren opgenomen voor de aanleg van nieuwe kunstgrasvelden en de bouw van een nieuwe kantine (Huijbergen). Dit is op basis van de verslaggevingsregels echter niet toegestaan. Dit heeft geleid tot een positieve aanpassing van de waarde van beide complexen voor een totaalbedrag van circa € 1,5 miljoen in de laatste versie van de jaarrekening.

Wij adviseren u om bij het in exploitatie nemen van nieuwe gronden vast te stellen dat aan de voorwaarden vanuit het BBV wordt voldaan.

Grondexploitaties

De parameters voor de grondexploitaties

De waardering van uw grondexploitaties is voor een groot deel afhankelijk van de gemaakte schattingen. Om inzicht te krijgen in de financiële risico's stelt de gemeente exploitatieoverzichten op waarin schattingen zijn opgenomen. Aan deze schattingen liggen diverse parameters en uitgangspunten ten grondslag. Wij hebben de door gemeente Woensdrecht gehanteerde uitgangspunten en parameters getoetst.

Kostenstijging

De gehanteerde parameter voor de kostenstijging is 2,5% (2021: 2,5%) en ligt in lijn met de landelijke prijsindexcijfers. Op basis van de momenteel beschikbare informatie achten wij deze parameter evenwichtig. Gezien de prijsontwikkelingen in de markt is het van belang de ontwikkelingen hierin goed te monitoren.

Opbrengstenstijging

Het college rekent met de volgende opbrengstenstijging 0% (2021: 0%). Op basis van de momenteel beschikbare informatie achten wij deze parameter voorzichtig. Gezien de ontwikkelingen in de markt achten wij het van belang dit goed te blijven volgen.

Schattingonzekerheden grondexploitaties

De huidige situatie en de onzekerheid over de toekomstige ontwikkelingen betekent een grote schattingonzekerheid op de verwachte realisatie van uw complexen.

Bij een hoge mate van schattingonzekerheid is het passend om in de jaarrekening hierover een nadere toelichting op te nemen. Belangrijke elementen hierbij zijn:

- het toelichten van de gehanteerde veronderstellingen;
- een toelichting (impact / scenario's) over de schattingonzekerheid.

Wij hebben vastgesteld dat de toelichting in de jaarrekening op pagina 189 in voldoende mate deze onzekerheden weergeeft.

Parameters	Schatting 2022	Schatting 2021
Rente	●	●
Disconteringsvoet	●	●
Kostenstijging	●	●
Opbrengstenstijging	●	●
Programmering	●	●

Legenda status:

- = evenwichtig
- = optimistisch
- = voorzichtig
- = controleverschil

Sociaal domein

Algemeen

De gemeente Woensdrecht voert diverse regelingen uit in het sociaal domein, waarbij taken veelal zijn ondergebracht bij derde partijen. Hieronder hebben wij een overzicht opgenomen van de belangrijkste onderdelen en door wie deze werkzaamheden uitgevoerd worden:

Onderdeel	Uitvoerder	Wijze van uitbesteding	Bepaling last boekjaar
Uitkeringen (Participatiewet)	ISD Brabantse Wal	Mandatering	Afrekening op basis van werkelijke lasten
Werkdeel (WSW)	WVS Groep	Delegatie	Vaste bijdrage op basis van de begroting
Jeugdwet	Zelfstandig	N.v.t.	Afrekening op basis van werkelijke lasten
WMO	Zelfstandig	N.v.t.	Afrekening op basis van werkelijke lasten
PGB's	Sociale verzekeringsbank	Mandatering	Afrekening op basis van werkelijke lasten

Uitkeringen (Participatiewet)

Het uitvoeren van de Participatiewet is door de gemeente Woensdrecht uitbesteed aan verbonden partij ISD Brabantse Wal. De accountant van de Intergemeentelijke Sociale Dienst heeft bij de controle van de uitkeringen in 2022 geen rechtmatigheidsfouten geconstateerd die op basis van de rapporteringstolerantie aan u gemeld zouden moeten worden.

Jeugd en Wmo ZIN

De toekenning van voorzieningen in het kader van Wmo en Jeugd ZIN vindt plaats vanuit de gemeente. Voor de uitvoering van de zorg heeft de gemeente zorginstellingen gecontracteerd. Voor beide financiële stromen maakt de gemeente nog steeds gebruik van productieverantwoordingen van zorgleveranciers.

Uit onze controle blijkt dat door de gemeente Woensdrecht beperkte verschillen zijn geconstateerd tussen de eigen administratie en de productieverantwoordingen welke zijn voorzien van een controleverklaring.

Van een aantal zorgleveranciers is geen controleverklaring ontvangen, waarmee kan worden onderbouwd dat voor de gefactureerde zorg ook daadwerkelijk prestaties zijn verricht. Hierdoor is sprake van een onzekerheid ten aanzien van prestatielevering, zowel omtrent de getrouwheid als rechtmatigheid van deze lasten. Het bedrag van deze resterende onzekerheid voor Jeugd bedraagt € 881.000 (2021: € 784.000).

Om minder afhankelijk te zijn van de productieverantwoordingen adviseren wij de gemeente om in lijn met de SDO notitie "Controle interne beheersing Jeugd en Wmo voor gemeenten en accountants" maatregelen in te stellen en interne controles uit te voeren. De gemeente heeft op dit gebied gedurende de afgelopen periode al stappen gezet en zal hieraan vervolg geven gedurende 2023.

Sociaal domein

Jeugdwet 50/50 arrangementen

In de regio West-Brabant West is besloten om gezamenlijk over te gaan op resultaatgerichte contracten met de zorgaanbieders. Afgesproken is om vanaf 2016 af te rekenen op basis van de behaalde resultaten. Voor een behoorlijk aantal trajecten betekent dit dat 50% van de kosten van het traject vooraf worden gefactureerd. Ongeacht het resultaat, zijn dit lasten voor de gemeente Woensdrecht. De tweede 50% van het traject wordt door de gemeente Woensdrecht betaald en verantwoord als last wanneer het resultaat bereikt is.

Evenals voorgaande jaren is door de regio beoordeeld of voldoende betrouwbare informatie beschikbaar is om een nauwkeurige inschatting van de verplichting te kunnen maken. Uit de gegevens van Woensdrecht en de regio gemeenten blijkt dat per arrangement de spreiding tussen de doorlooptijden in combinatie met het aantal trajecten nog te omvangrijk is om een betrouwbare inschatting te maken.

Conform de verslaggevingsstandaarden is de maximale verplichting toegelicht onder de niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen. Wij merken hierbij op dat deze verplichting naar alle waarschijnlijkheid in 2023 ten laste van de exploitatie zal komen, afhankelijk van de afronding van de resultaatgerichte contracten.

Wij kunnen ons vinden in deze wijze van verantwoorden, maar merken wel op dat de gemeente (mogelijk in combinatie met de regio) zal moeten blijven onderzoeken op welke wijze wel tot een betrouwbare inschatting gekomen kan worden.

Eigen bijdrage WMO

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding, zorg in natura of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de WMO een eigen bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de WMO geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is.

Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen. De gemeente Woensdrecht heeft deze onzekerheid in de jaarrekening 2022 toegelicht.

Overige bevindingen

Gebeurtenissen na balansdatum

Aviolanda

In maart 2022 heeft Fokker Holding B.V. aangekondigd de fabriek in Hoogerheide te gaan sluiten, het moederbedrijf GKN Aerospace zal de activiteiten onderbrengen op de locatie in Papendrecht. Als gevolg hiervan heeft fokker Technologies Holding B.V. aangegeven om hun 20% belang in Business Park Aviolanda B.V. te willen verkopen. In de afgelopen periode zijn door diverse partijen waarderingen uitgevoerd om de marktwaarde van deze aandelen te bepalen. De aandelen zijn momenteel nog niet verkocht. Op basis van de waarderingen is er geen aanleiding tot het aanpassen van de boekwaarde van het aandelenbelang.

Provinciaal besluit inzake stikstof

In maart 2023 heeft de provincie Noord-Brabant besloten om geen vergunningen meer te verstrekken voor bouwprojecten die leiden tot extra neerslag van stikstof in Natura-2000 gebieden, waar gemeente Woensdrecht zich in bevindt. Dit stikstofplan kan hierdoor impact hebben op de bouwplannen van de gemeente. Het is nog onduidelijk wat de financiële gevolgen hiervan zijn.

Deze gebeurtenis is door de gemeente opgenomen in de risico paragraaf.

Rechtmatigheid

Begrotingsrechtmatigheid

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2022, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de gemeenteraad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van de raad. Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota 2018 en addendum Kadernota rechtmatigheid 2021 en 2022 van de Commissie BBV.

In de toelichting op de staat van baten en lasten is door het college een analyse van de overschrijdingen opgenomen. De overschrijdingen zijn toereikend toegelicht en passen binnen het bestaande beleid of worden gecompenseerd door hogere baten binnen het programma. Het college stelt uw gemeenteraad voor genoemde overschrijdingen te autoriseren in het kader van de vaststelling van de jaarrekening 2022. Vooruitlopend hierop zijn wij hiervan reeds uitgegaan bij het vormen van ons oordeel over de (begrotings)rechtmatigheid.

Wij constateren geen overschrijdingen op lastenniveau groter dan de rapporteringstolerantie ten opzichte van de gewijzigde begroting.

Rechtmatigheid

Europese aanbestedingsrichtlijnen

In het kader van de rechtmatigheid van de jaarrekening 2022 is een controle uitgevoerd op de naleving van de (Europese) aanbestedingsrichtlijnen. Uit onze controle op de rechtmatigheid van de inkopen blijkt dat voor enkele gemeentelijk inkooptrajecten met een inkoopwaarde van in totaal € 97.000 niet de juiste procedure is gevolgd en hebben dit bedrag daarom als rechtmatigheidsfout aangemerkt.

Dit wordt veroorzaakt doordat bij overschrijdingen van het drempelbedrag er ten onrechte niet conform het Europees regime is aanbesteed.

Wij adviseren het college om de interne beheersing op de aanbestedingen aan te scherpen.

Financiering

In 2022 heeft uw gemeente geen nieuwe langlopende leningen afgesloten.

Ten aanzien van de naleving van de renterisiconorm, de kasgeldlimiet en de naleving schatkistbankieren merken wij op dat de gemeente Woensdrecht zich aan de wettelijke normen heeft gehouden, zoals ook toereikend is toegelicht in de paragraaf financiering respectievelijk de jaarrekening.

Kredieten

Wij zijn nagegaan of de investeringen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door de gemeenteraad geautoriseerde kredieten. Wij constateren dat er geen overschrijdingen op investeringsniveau aanwezig zijn ten opzichte van de gevoteerde kredieten groter dan onze rapporteringstolerantie.

Mutaties in de reserves

Uit onze controle inzake de mutaties in de reserves zijn geen bevindingen voortgekomen.

Jaarverslag

Jaarverslag

In het jaarverslag worden de beleidsuitgangspunten en beleidsevaluaties zichtbaar. De paragrafen maken deel uit van het jaarverslag en vallen dus niet onder de controle van de jaarrekening. Primair object van de accountantscontrole (op grond van Artikel 213 van de Gemeentewet) is de jaarrekening, waaronder het overzicht van baten en lasten met toelichting en de balans met toelichting, zoals in de jaarstukken 2022 is opgenomen.

Voor de accountantscontrole onderzoeken wij het jaarverslag om vast te stellen of het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening en geen materiële afwijkingen bevat en of het jaarverslag alle informatie bevat die op grond van de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720 is vereist. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Wij hebben geen strijdigheden geconstateerd tussen de in het jaarverslag opgenomen informatie en het beeld van de jaarrekening en geen materiele afwijkingen gesignaleerd.

Verbonden partijen

Tijdens onze controle besteden wij specifieke aandacht aan de transacties met verbonden partijen van gemeente Woensdrecht. In het kader van onze controle hebben wij vastgesteld dat:

- de (significante transacties met) verbonden partijen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening en paragraaf verbonden partijen;
- geen sprake is van indicaties voor ongeautoriseerde significante transacties met verbonden partijen, welke indicaties geven voor fraude;
- geen sprake is van indicaties dat de van toepassing zijnde wet- en regelgeving niet is nageleefd;
- van de volgende partijen zijn voor afronding van de jaarrekening geen stukken ontvangen over boekjaar 2022 en hebben wij geen werkzaamheden kunnen uitvoeren: BENEGO, GIA, PZEM en Saver.

Hieronder zijn onze conclusies en aanbevelingen inzake het jaarverslag opgenomen:

Element jaarverslag	Onze waarneming
Vereisten BBV	Uw jaarverslag bevat de vereiste informatie op basis van artikel 24 lid 2, artikel 25 en 26 BBV.
Verenigbaar	Uw jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening.
Overeenstemming	Wij hebben vastgesteld dat de informatie in het jaarverslag overeenstemt met de resultaten van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden.
Paragrafen	Alle verplichte paragrafen zijn opgenomen en zijn kwalitatief van voldoende niveau.
Informatiewaarde	De toelichtingen zijn goed leesbaar en geven een adequate analyse tussen het uitgevoerde beleid en de financiële gevolgen.
Incidentele baten en lasten	De toelichting op de incidentele baten en lasten voldoet aan de daaraan te stellen eisen.
Covid-19	De effecten als gevolg van Covid-19 zijn geïntegreerd in de paragraaf bedrijfsvoering en geven goed de impact weer.
Fraude	De gemeente kan nog verder acties ondernemen om het risico op fraude te mitigeren door het opstellen van een frauderisicoanalyse en het rapporteren in de jaarrekening (bijv. in de paragraaf bedrijfsvoering).

SiSa-bijlage en WNT

SiSa-bijlage

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022. De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het Bado in het verslag van bevindingen te worden opgenomen, indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:

- € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is.
- 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is.
- € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.

De SiSa-bijlage dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel dienen wij te rapporteren over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage.

In bijlage A bij dit rapport zijn deze bevindingen in de voorgeschreven tabel opgenomen. U kunt deze tabel hanteren ten behoeve van verzending naar het CBS.

WNT verantwoording

Als onderdeel van onze controle hebben wij de naleving van de Wet normering topinkomens (WNT) gecontroleerd. Op basis van deze wet zijn de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector en de uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen wettelijk gemaximeerd. Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. Gedurende 2022 is de gemeentesecretaris uit dienst getreden, dit is juist verwerkt in de verantwoording. De ad-interim gemeentesecretaris dient ook opgenomen te worden in de WNT verantwoording, dit is aangepast in de nieuwe aangepaste jaarrekening.

Voor topfunctionarissen geldt naast de maximering van de bezoldiging en eventuele uitkering wegens beëindiging van het dienstverband een publicatieverplichting in de jaarrekening. Deze publicatieverplichtingen geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen met een dienstbetrekking, indien hun bezoldiging het algemene bezoldigingsmaximum (naar rato van de omvang van het dienstverband) overschrijdt.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2022 niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

Wij willen benadrukken dat de naleving van de anticumulatiebepaling (het nagaan of topfunctionarissen van uw gemeente betrokken zijn bij andere organisatie c.q. nevenactiviteiten hebben welke onder de WNT vallen) overigens geen onderdeel uitmaakt van de controle van de accountant. De WNT-toezichthouders kunnen hier wel zelfstandig onderzoek naar doen en zo nodig handhavend optreden.

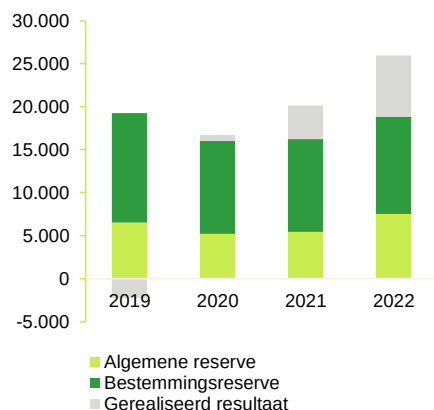
Financiële positie

Ontwikkelingen in de jaarcijfers

Verloop van het eigen vermogen van uw gemeente

Het eigen vermogen, exclusief het gerealiseerde resultaat, bedraagt per 31 december 2022 volgens de jaarrekening € 18,8 miljoen en heeft zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld:

Grafiek ontwikkeling eigen vermogen (x € 1.000)

Van de totale reserves ter hoogte van € 18,8 miljoen is € 7,5 miljoen opgenomen als algemene reserve. Het saldo van deze reserve is ten opzichte van voorgaand jaar gestegen met € 2,1 miljoen. Per saldo is gedurende 2022 € 1,3 miljoen gedoteerd aan de reserves. Deze dotatie ten gunste van het resultaat vormt samen met het totaal saldo van baten en lasten (€ 5,8 miljoen) het gerealiseerde resultaat van € 7,1 miljoen.

Analyse van het resultaat

Het resultaat voor mutaties in de reserves laat een hoog positief saldo zien. Het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten bedraagt afgerond € 5,8 miljoen positief. In de begroting was rekening gehouden met een resultaat van € 2,1 miljoen.

In de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening wordt in de jaarrekening op hoofdlijnen een verklaring gegeven voor de afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijziging. Als onderdeel van de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2022 wordt overzichtelijk aangegeven welke baten en lasten als incidenteel zijn aan te merken. Voor een nader gedetailleerd inzicht van de afwijkingen en de verklarende toelichting hierop verwijzen wij u naar de toelichtingen per programma, zoals opgenomen in de toelichting op het overzicht van baten en lasten in uw jaarrekening.

De afwijking tussen de begroting na wijziging en de realisatie wordt met name veroorzaakt door een hogere algemene uitkering (€ 0,7 miljoen) als gevolg van de bijdrage energietoeslag, winstneming in de grondexploitaties als gevolg van de controle correcties (€ 0,8 miljoen), baten t.b.v. de crisis opvang (€ 2,2 miljoen) en diverse kosten welke minder zijn dan begroot.

Financiële positie

Weerstandsvermogen en financiële kengetallen

De analyse van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Vanuit onze controlerende rol dienen wij vast te stellen of het jaarverslag (en dus deze paragraaf) niet strijdig is met de jaarrekening en geen materiële onjuistheden bevat. De kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden gezien.

Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden gemaakt van de financiële positie van de gemeente. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van een sterke of zwakke financiële positie. De financiële kengetallen geven, met de inherente beperkingen hierbij, inzicht in (de ontwikkeling) uw financiële positie, mede in relatie tot de landelijke benchmark.

Hieronder hebben wij de ontwikkelingen in uw kengetallen en een relatie naar de landelijke ontwikkelingen weergegeven:

Kengetallen	Gemeente		Noord - Brabant	
	2022	2021	2022	2021
Netto schuldquote	0,2	6,1	69,7	38,5
Netto schuldquote gecorrigeerd	-4,8	1,9	64,8	37,1
Solvabiliteit	48,5	40,5	33,8	37,9
Grondexploitaties	-1,6	-2,2	8,9	12,1
Belastingcapaciteit	92,9	97,1	99,9	99,1
Structurele exploitatieruimte	8,0	4,7	0,1	3,1

Schuldpositie

De schuldpositie van uw gemeente geeft een beeld van de mate waarin uw gemeente afhankelijk is van externe middelen bij het realiseren van haar doelstellingen. Ook geeft het inzicht in welk deel van de inkomsten van de gemeente gebruikt moet worden om de rente en aflossing van de schulden te kunnen betalen. De gecorrigeerde netto schuldquote is aangepast voor leningen die de gemeente 'doorleent' aan derden (zoals woningbouwverenigingen).

De netto schuldquote bedraagt 0,2% en is daarmee afgenomen ten opzichte van voorgaand boekjaar (2021: 6,1%). Deze ratio geeft aan in hoeverre de schulden hoger zijn dan de jaarlijkse inkomsten. Een ratio die kleiner is dan 100% duidt op hogere baten dan schulden in een boekjaar.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen (bron: VNG, Handleiding houdbaarheidstest gemeentefinanciën). Uw gemeente voldoet ultimo 2022 aan die norm.

Solvabiliteit

De solvabiliteit van uw gemeente geeft een beeld van de mate waarin uw gemeente op lange termijn aan haar verplichtingen kan voldoen.

De solvabiliteit stijgt van 40,5% in 2021 naar 48,5% in 2022. De VNG hanteert een signaalwaarde als de solvabiliteit onder de 20% komt. We merken op dat de solvabiliteit ondanks de daling in de afgelopen jaren nog boven de signaalwaarde ligt.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft weer hoe de waarde van de in exploitatie genomen gronden zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Deze positie muteert tot -1,6 (2021: -2,2).

Financiële positie

Belastingcapaciteit

De lastendruk in de gemeente Woensdrecht bedraagt 92% ten opzichte van het gemiddelde in de provincie van 100%.

Structurele exploitatieruimte

Op basis van het kengetal "structurele exploitatieruimte" blijkt dat er structurele begrotingsruimte is om tekorten of extra lasten binnen de huidige begroting op te vangen.

Weerstandsvormogen en risicobeheersing

In de paragraaf "Weerstandsvormogen en risicobeheersing" in het jaarverslag is een toelichting opgenomen op de weerstandscapaciteit van de gemeente. Op basis van de inventarisatie van de geïdentificeerde risico's, waarbij rekening wordt gehouden met kans op voordoen en financiële impact, wordt berekend welk bedrag benodigd is ter dekking van de geïdentificeerde risico's.

Hieronder is het verloop over de afgelopen 3 jaar weergegeven inclusief een kwalificatie van de weerstandsratio. De weerstandscapaciteit is voornamelijk opgebouwd vanuit de algemene reserve. De weerstandsratio kwalificeert als ruim voldoende.

(x € 1 miljoen)	2022	2021	2020
Weerstandscapaciteit	8,0	9,8	5,7
Risico's	4,6	3,6	3,5
Weerstandratio	1,8	2,7	1,6

Weerstandratio	Betekenis
$\geq 2,0$	Uitstekend
$1,4 < 2,0$	Ruim voldoende
$1,0 < 1,4$	Voldoende
$0,8 < 1,0$	Matig
$0,6 < 0,8$	Onvoldoende
$< 0,6$	Ruim onvoldoende

Bevindingen interne beheersing

Bevindingen interne beheersing

Algemeen

Naar aanleiding van onze tussentijdse controle over 2022 hebben wij op 13 januari jl. een management letter uitgebracht. Onze doelstelling van deze controle is om een beeld te krijgen of de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne controle toereikend zijn in het kader van onze opdracht tot de controle van de jaarrekening van uw gemeente. Dit beeld is in belangrijke mate bepalend voor onze risico-inschatting en hiermee voor de omvang en diepgang van onze werkzaamheden die wij bij de jaarrekeningcontrole moeten uitvoeren teneinde de gewenste zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening géén materiële fouten bevat. Uit onze risico-inschatting komen een aantal risicogebieden naar voren die een verhoogd risico met zich meebrengen op een materiële fout in uw jaarrekening. Dit betreffen de volgende risico's:

- rechtmatigheid van lasten in het kader van de Europese aanbestedingsregelgeving;
- het risico dat het management van de gemeente de procesafspraken kan doorbreken, hetgeen een standaard risico is vanuit onze beroepsregels.

Geautomatiseerde gegevensverwerking

Wij rapporteren onze bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking in dit verslag. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de accountantscontrole van de jaarrekening niet specifiek is gericht op de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. De jaarrekeningcontrole heeft geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

Bevindingen interne beheersing

Fraude en naleving wet- en regelgeving

Het college is primair verantwoordelijk voor het voorkomen van fraude, het naleven van wet- en regelgeving en voor een cultuur van eerlijkheid en integriteit en dient zowel preventieve als repressieve beheersingsmaatregelen te nemen om de kans op fraude en overtreding van wet- en regelgeving zo veel mogelijk te beperken. De Raad is verantwoordelijk voor het toezicht op het college in de uitvoering van deze taken

Voor het uitoefenen van deze verantwoordelijkheid maakt het management gebruik van diverse beheersingsmaatregelen, zoals interne richtlijnen en gedragscodes, controle technische functiescheiding en periodieke rapportages over financiën.

Ten behoeve van onze jaarrekeningcontrole identificeren wij de risico's met betrekking tot fraude en overtreding van wet- en regelgeving en beoordelen wij de interne beheersings-maatregelen die gericht zijn op het voorkomen en signaleren van (materiële) fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. Voor zover relevant voor onze controle voeren wij gegevensgerichte controlewerkzaamheden uit. Onze controle is echter niet specifiek gericht op het signaleren van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving.

Wij hebben als onderdeel van de jaarrekeningcontrole 2022 uw inschatting inzake frauderisico's met betrekking tot uw organisatie besproken. Deze bespreking komt ook voort uit onze verplichte rapportage van de accountant over de uitkomsten van onze werkzaamheden met betrekking tot de ingeschatte frauderisico's in de controleverklaring.

Fraudebeheersing en onze observaties

Om bestuurders en toezichthouders houvast te bieden heeft het NBA in februari 2022 de brochure "Frauderisicobeheersing" uitgebracht. Wij adviseren u om kennis te nemen van de 11 aanbevelingen die hierin zijn gedaan.

Onderzoek laat zien dat het grootste deel van de fraudegevallen door middel van een 'tip' aan het licht komt. Dit maakt het belang van een fraudemeldpunt en klokkenluidersregeling groot.

In het kader van onze controle hebben wij geen bevindingen te melden met betrekking tot de naleving van wet- en regelgeving.

Wij hebben geconstateerd dat u geen formeel proces heeft geïmplementeerd inzake het periodiek uitvoeren van een frauderisico-analyse. Wij hebben begrepen dat de gemeente hier in 2023 inmiddels mee is gestart. Hierdoor bent u mogelijk niet in staat om fraude tijdig te detecteren dan wel te voorkomen. Wij adviseren u dan ook om het fraude risico-beheersingsproces te formaliseren en in te bedden in uw periodieke rapportage cyclus. Hierbij adviseren wij u ook om een 'fraude response plan' op te stellen, zodat u bij een vermoeden tot fraude bij uw organisatie tijdig kan anticiperen op mogelijke schade (financieel als reputatie) zo veel mogelijk te beperken.

In de paragraaf 'Overige bevindingen' geven wij een nadere toelichting over de verplichting om in onze controleverklaring te rapporteren over fraude.

Bevindingen interne beheersing

Naleving wet- en regelgeving en overige

Wij informeren de gemeenteraad over illegale handelingen waarbij het hoger kader is betrokken en over fraude en illegale handelingen (of deze nu door het hoger kader of door andere werknemers zijn veroorzaakt) die een onjuistheid van materieel belang in de jaarrekening tot gevolg hebben. Gedurende de controle zijn geen significante punten gesignaleerd ten aanzien van feitelijke of vermoedelijke niet-nakoming van wet- en regelgeving, voor zover deze van belang worden geacht voor de mate waarin de gemeenteraad in staat is haar taken te vervullen.

Corruptie en omkopingsrisico's

Uw gemeente maakt onderdeel uit van de overheidssector waarin corruptie vaker dan bij andere sectoren voorkomt. Dit komt onder andere omdat veel transacties met een relatief grote omvang plaatsvinden, de transparantie over marktprijzen niet in alle gevallen voldoende is om te beoordelen en frequent zaken gedaan wordt met andere corruptiegevoelige sectoren (vastgoed, constructie, infrastructuur et cetera). Hierdoor hebben wij dit als aandachtspunt in onze controle meegenomen.

Corruptie is een wereldwijd probleem waarbij het uw verantwoordelijkheid is om corruptie binnen uw gemeente te voorkomen. Onze beroepsregels zijn in de praktijkhandreiking "Corruptie, werkzaamheden van de accountant" verder aangescherpt, hetgeen tot aanvullende werkzaamheden heeft geleid.

Aandachtspunten voor uw organisatie zijn het opstellen van een frauderisicoanalyse en de zichtbare monitoring op de werking en naleving van het frauderisicobeleid.

Wij hebben de volgende werkzaamheden verricht om eventuele effecten van dit risico ten behoeve van onze controle van de jaarrekening te mitigeren:

- Detailcontrole op de inkopen en aanbestedingen om vast te stellen dat alle inkopen conform de geldende Europese aanbestedingsregels en de Aanbestedingswet 2012 zijn aanbesteed.
- Door middel van een steekproef vaststellen of voor alle inkopen welke in rekening zijn gebracht aan de gemeente ook een prestatie is geleverd door de tegenpartij.
- Door middel van een steekproef vaststellen of bij alle materiële grondaankopen en –verkoop door de gemeente vastgestelde procedures in materiële zin zijn gevolgd.
- Door middel van een steekproef vaststellen of alle verstrekte subsidies in overeenstemming met de geldende interne wet- en regelgeving zijn verstrekt.

Uit bovenstaande werkzaamheden zijn geen bevindingen voortgekomen.

Overige onderwerpen

Overige onderwerpen

Wet versterking decentrale rekenkamers

Met ingang van 1 januari 2023 treedt voor gemeenten en provincies de wet versterking decentrale rekenkamers in werking. Deze wet is op 31 mei jl. met een ruime meerderheid in de Tweede Kamer aangenomen en op 27 september jl. door de Eerste Kamer als hamerstuk aanvaard.

Zodra de wet in werking treedt per 1 januari 2023 behoudt een verordening die een rekenkamerfunctie regelt (en de benoemingen op die basis) gedurende een jaar haar rechtskracht, dus tot 1 januari 2024. Daarvoor is in de wet versterking decentrale rekenkamers overgangsrecht getroffen. Dit geeft de gemeenteraad gedurende een jaar de gelegenheid om op basis van de nieuwe wet een onafhankelijke rekenkamer (zelfstandig of gemeenschappelijk) in te stellen, de leden te benoemen en de oude verordening in te trekken. Uiterlijk op 1 januari 2024 zal dus in alle gemeenten een onafhankelijke rekenkamer moeten zijn ingesteld, inclusief de benoeming van leden.

Raadsleden die de rekenkamerfunctie uitoefenen, verliezen na intrekking van de verordening dan wel uiterlijk een jaar na de inwerkingtreding van het wetsvoorstel van rechtswege het lidmaatschap van de rekenkamerfunctie. Ook de externe commissieleden van de rekenkamerfunctie houden dan van rechtswege op lid van de rekenkamerfunctie te zijn. Zij kunnen dan -desgewenst- conform de wet voor 6 jaar benoemd worden in de onafhankelijke rekenkamer.

Sustainability

De Europese Unie heeft één doel, en dat is de gezondheid en het welzijn van de mens verbeteren, door Europa klimaatneutraal te maken en onze natuurlijke habitat te beschermen.

Met een pakket aan maatregelen, de actieplannen die voortvloeien uit de EU Green Deal, beoogt Europa een transitie naar een duurzame en klimaatneutrale economie. Onder het motto 'No one will be left behind' raken deze maatregelen alle sectoren. Dit vereist integrale verankering van sustainability in bedrijfsvoering en besluitvorming.

Europa vaart een andere koers: vrijblijvendheid is voorbij

Na ruim twee jaar werk en onderhandelingen heeft het Europese Parlement in november 2022 de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) aangenomen en inmiddels is deze goedgekeurd door de Europese Raad. De CSRD-rapportage bevat ten minste de volgende informatie:

- Business model en de integratie van sustainability daarin.
- Borging van sustainability in bedrijfsvoering en besluitvorming.
- Strategie en langetermijndoelstellingen die bijdragen aan een duurzame en klimaat neutrale economie.
- Impact (positief en negatief) van uw organisatie op de maatschappij.
- Risico's en kansen gerelateerd aan klimaatverandering voor uw business model en uw waardeketen.
- Zorgplicht waardeketen (o.a. mensenrechten en milieu-effecten).

De CSRD-rapportage verantwoording zijn vereist voor elke grote onderneming vanaf boekjaar 2025. De verwachting is dat deze richtlijnen niet verplicht zullen zijn voor lokale overheden. Op basis van een voortrekkersrol / voorbeeldfunctie van overheidsorganisatie inzake sustainability wordt echter wel verwacht dat er in de komende jaren steeds meer vrijwillig over dit onderwerp zal worden gerapporteerd. Wij adviseren u om dit onderwerp met uw raad te bespreken en de reikwijdte en informatieverschaffing inzake sustainability rapportage af te stemmen en uw registratie hierop voor te bereiden.

Overige onderwerpen

Publieke Managementletter 'Scherp op fraude'

In december 2022 heeft de NBA de Publieke Managementletter 'Scherp op fraude' uitgebracht. Het voorkomen, opsporen en bestrijden van fraude in organisaties is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle betrokkenen. In de PML 'Scherp op Fraude' staan vijf signalen, ieder voorzien van aanbevelingen voor de diverse spelers in de keten, zoals bestuurders, toezichthouders en accountants. Deze signalen zijn:

- slecht voorbeeld doet slecht volgen;
- frauderisicoanalyse door het bestuur of directie ontbreekt;
- meldingen van misstanden verdienen aandacht;
- fraude overvalt organisaties;
- de accountant is onvoldoende professioneel-kritisch.

De PML is daarmee ook voor u relevant en het is nuttig om hier kennis van te nemen. Fraude is en blijft een belangrijk onderwerp voor ondernemingen en voor onze controle. Op de website van de NBA is de PML te downloaden.

<https://www.nba.nl/globalassets/documenten/bijlagen-nieuwsberichten/2022/scherp-op-fraude.pdf>

Eerder verschenen PML's zijn beschikbaar op: <https://www.nba.nl/themas/kennis-delen-en-pml/publieke-managementletters/>

Bijlagen

Bijlage A – SiSa-bijlage

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2023 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout, onzekerheid of formele onrechtmatigheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
JenV A16	Regeling Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne			
JenV A18B	Bekostiging eerste opvang ontheemden Oekraïne door Veiligheidsregio's (SiSa tussen medeoverheden)			
FIN B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek 2021			
BZK C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen			
BZK C43	Regeling reductie energiegebruik woningen			
BZK C55	Aanpak energiearmoede			
BZK C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen			
OCW D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)			
OCW D14	Regeling specifieke uitkering inhalen Covid-19 gerelateerde onderwijsvertragingen			
IenW E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023			
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022			
SZW G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2022			
SZW G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers en de Tijdelijke regeling overbruggingsregeling (Tozo)_gemeentedeel 2022			Zie volgende pagina's
SZW G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2022			
SZW G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire			
SZW G13	Regeling specifieke uitkering onderwijsroute			
VWS H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport			
VWS H8	Regeling Sportakkoord 2020–2022			
VWS H11	Regeling Specifieke uitkering cliëntondersteuning			

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage A – SiSa-bijlage (vervolg - Tozo)

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2023 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen			
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen			
G4	Tozo 2			
G4	Tozo 3			
G4	Tozo 4			
G4	Tozo 5			
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T			
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T			

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage B – Ongecorrigeerde controleverschillen

De hieronder opgenomen tabel met ongecorrigeerde controleverschillen is verstrekt aan het college en is als bijlage bij de Bevestiging bij de jaarrekening gevoegd. Wij hebben de ongecorrigeerde verschillen met het college besproken. Wij zijn van mening dat verschillen zoveel mogelijk door het college moeten worden gecorrigeerd, echter wij kunnen instemmen met de overwegingen van het college om deze verschillen niet te corrigeren, aangezien deze bedragen niet materieel zijn voor het inzicht van de jaarrekening. De geconstateerde fouten ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid en onzekerheden zijn lager dan de door u vastgestelde controletolerantie van 1% respectievelijk 3% van de totale lasten. Positieve bedragen hebben een positief effect op het resultaat, een bedrag tussen haakjes heeft een negatief effect op het resultaat. Rechtmatigheidsfouten kunnen niet gesaldeerd worden.

Fouten

Aard van de controleverschillen (x € 1.000)	Getrouwheid	Rechtmatigheid
EU Aanbestedingsrechtmatigheid	97	97
Prestatielevering jeugd – verschil tussen administratie Woensdrecht en productieverantwoording	48	48
Totaal ongecorrigeerde controleverschillen	145	145
Effect niet gecorrigeerde controleverschillen voorgaande jaarrekening	-	-
Totaal	145	145

Aard van de controleverschillen (x € 1.000)	Getrouwheid	Rechtmatigheid
Prestatielevering jeugd	833	833
Prestatielevering WMO	116	116
Totaal onzekerheden	949	949

Bijlage C – Gecorrigeerde controleverschillen

De hieronder opgenomen tabel bevat alle afzonderlijk geïdentificeerde en gecorrigeerde controleverschillen boven de door ons gehanteerde rapporteringstolerantie van € 31.000:

Fouten

Aard van de controleverschillen (x € 1.000)	€
Diverse Sisa-correcties	
Grondexploitatie Bergestraat sportpark Huijbergen	664
Grondexploitatie Noordrand Ossendrecht	838
Vooruitbetaalde bedragen opgenomen onder de schulden	160
Debetsaldi verantwoord onder de schulden	378
Totaal gecorrigeerde controleverschillen	2.040

Bijlage D – Controleaanpak

Controleaanpak en uitvoering

Wij voeren onze controle uit met een mix van systeem- en gegevensgerichte werkzaamheden en een mix van vaste teamleden en ingeschakelde experts. Daarnaast beschikken wij als organisatie over verschillende kwaliteitsborgingsmaatregelen. Dit geheel tezamen leidt tot een kwalitatief goede controle. In ons controleplan en dit verslag is voor elk bijzonder aandachtsgebied in onze controle terug te lezen wat de kernpunten in onze controle zijn geweest die hebben bijgedragen aan de kwaliteit in onze controle. Daarnaast gaan wij in de volgende paragrafen van deze bijlage nog nader in op de samenwerking met de andere accountants en de ingeschakelde experts.

Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's. Op basis van onze gesprekken met het management over de belangrijke financiële en operationele ontwikkelingen is een aantal punten met een verhoogd risico voor de jaarrekening 2022 onderkend, deze zijn weergegeven op pagina 9 van dit verslag.

Samenwerking met interne accountantsdienst/andere accountants

Voor de jaarrekening van de gemeente Woensdrecht maken wij gebruik van diverse verbonden partijen/gemeenschappelijke regelingen en uitvoeringsorganisaties. De samenwerking met ISD en de belastingsamenwerking WBW ten aanzien van het sociaal domein zijn van belang in het kader van de jaarrekeningcontrole. Wij hebben de accountants van de belastingsamenwerking WBW en ISD instructies gestuurd voor de uit te voeren werkzaamheden.

Inschakeling van interne / externe deskundigen

Wij hebben in het kader van onze controle gebruik gemaakt van de werkzaamheden van onze interne WNT deskundigen. Verder is geen gebruik gemaakt van externe deskundigen.

Verbonden partijen

Ten aanzien van de verbonden partijen van gemeente Woensdrecht hebben wij vastgesteld dat:

- de (significante transacties met) verbonden partijen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening en paragraaf verbonden partijen;
- geen sprake is van indicaties voor ongeautoriseerde significante transacties met verbonden partijen, welke indicaties geven voor fraude;
- geen sprake is van indicaties dat de van toepassing zijnde wet- en regelgeving niet is nageleefd.

Significante uitdagingen/moeilijkheden tijdens de controle

Er zijn geen significante uitdagingen/moeilijkheden geweest tijdens de controle.

Significante schattingsposten

De belangrijkste schattingsposten binnen de jaarrekening van gemeente Woensdrecht betreffen:

- waardering van uw grondexploitatie;
- nauwkeurigheid en volledigheid van de voorzieningen.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het maken van schattingen bij het opmaken van de jaarrekening. Als accountant van de gemeenteraad beoordelen wij deze door het college gemaakte schattingen. Op basis van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden concluderen wij dat de gemaakte schattingen door het college aanvaardbaar zijn.

Bijlage E – Onafhankelijkheid

Bevestiging van onze onafhankelijkheid

Op grond van dit verslag zijn wij van mening dat wij in relatie tot uw organisatie, in overeenstemming met de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en artikel 24a van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), onafhankelijk hebben gefunctioneerd en dat de objectiviteit van onze oordeelsvorming in het afgelopen jaar niet is aangetast.

Kwaliteitsborging

Baker Tilly heeft diverse organisatorische maatregelen getroffen om haar onafhankelijkheid en die van haar medewerkers te waarborgen. Deze maatregelen omvatten onder meer:

- jaarlijkse bevestiging van onafhankelijkheid door partners, professionals en ondersteunende stafdiensten;
- cliënt- en opdrachtacceptatieprocedures, waaronder een beoordeling of er sprake is van mogelijk conflicterende diensten;
- in- en extern kwaliteitsonderzoek;
- twee registeraccountants betrokken bij wettelijke controleopdrachten;
- reviews door partners die niet betrokken zijn bij de opdracht ter waarborging van een deugdelijk / deskundig oordeel.

Op deze controleopdracht zijn specifieke maatregelen getroffen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Schriftelijke bevestigingen

Wij hebben aan het management schriftelijke bevestigingen gevraagd in het kader van onze controle. Deze bevestigingen hebben betrekking op de verantwoordelijkheid van het management voor het opstellen van de jaarrekening, voor het volledig verantwoorden van transacties en voor het aan ons verschaffen van alle relevante informatie. Daarnaast hebben wij niet om specifieke schriftelijke bevestigingen verzocht.

Wij hebben de schriftelijke bevestigingen van het management verkregen.

Bijlage F – Urenbesteding

Opbouw en inzet controleteam

Het controleteam heeft 805 uren aan de controle besteed. Het verwachte aantal te besteden uren was 625. In de onderstaande tabel zijn deze uren uitgesplitst naar functieniveaus binnen het team.

Overzicht bestede uren	Gepland	Werkelijk
Partner	40	55
(Junior) Manager	155	180
Overige teamleden	430	570
Totaal	625	805

De werkelijke urenbesteding is hoger dan gebudgetteerd. Dit komt onder andere als gevolg van:

- een hoger aantal te controleren SiSa-regelingen (19 ten opzichte van 16 in 2021);
- additionele controlewerkzaamheden in het kader van specifieke regelingen, zoals de energietoeslag en leefgeld voor Oekraïners;
- additionele controlewerkzaamheden als gevolg van de grondexploitatie Bergsestraat Sportpark Huijbergen en de grondexploitatie Noordrand Ossendrecht;
- additionele controlewerkzaamheden ten aanzien van de WNT verantwoording als gevolg van het uitdiensttreden van de gemeentesecretaris en de vervangende ad-interim.

Wij hebben u hierover reeds in een eerder stadium geïnformeerd.

Deze teamopbouw en de inzet van het team heeft geleid tot een kwalitatief goede controle.

Contactgegevens

drs. A.R.M. (Rutger) Peelen RA

Partner

r.peelen@bakertilly.nl

M. (Martina) Franken MSc RA

Junior Manager

m.franken@bakertilly.nl

Kantoorgegevens:

Baker Tilly (Netherlands) N.V.

Stationspark 8b

Postbus 85

4462 DZ GOES

0113 – 242 000

